

15. Про Міністерство доходів і зборів України [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 18.03.2013 р. № 141/2013. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/141/2013>

16. Про Стратегічний план розвитку Міністерства доходів і зборів України на 2013–2018 роки [Електронний ресурс] : розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.10.2013 р. № 869-р. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/869-2013-%D1%80>

17. Про вдосконалення діяльності органів доходів і зборів [Електронний ресурс] : Постанова Верховної Ради України від 28.02.2014 № 838-VII. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/838-18>

18. Про Державну фіскальну службу України [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2014 р. № 236. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-%D0%BF>

19. Корнева Т. В. Модернізація митної служби України в умовах євроінтеграції / Т. В. Корнева // Порівняльно-аналітичне право. – 2015. – № 1. – С. 191–193.

20. Адміністративна реформа в Україні: соціологічний вимір ставлення слухачів і працівників Національної академії у 2012 році [Електронний ресурс] : навч. матеріали для самост. підготовки / авт. кол.: Т. П. Крушельницька, Є. О. Ралдугін та ін. – К. : НАДУ, 2013. – 60 с. – Режим доступу : http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Navch_Posybniky/7e0df430-e95f-4dc6-9922-e56b6fdefca1.pdf

21. Ильшев А. Япония: административная реформа и государственный аппарат / А. Ильшев // Проблемы теории и практики управления. – 1996. – № 5. – С. 70–75.

22. Реформа публічної адміністрації в Україні в запитаннях та відповідях / [уклад. Н. Нижник, Л. Прокопенко]. – К. : НАДУ, 2010. – 48 с.

23. Опанасюк В. В. Ризики модернізації: політична стабільність напередодні реформ в Україні [Електронний ресурс] / В. В. Опанасюк // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. – 2015. – Вип. 2. – С. 299–311. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzipiend_2015_2_22

УДК 347.921.6(035)

Л. І. Кийда, старший викладач кафедри
публічного управління та митного адміністрування
Університету митної справи та фінансів

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ МИТНОГО КОНТРОЛЮ ТОВАРІВ І ОСОБИСТИХ РЕЧЕЙ ПІД ЧАС ПЕРЕТИНУ ГРОМАДЯНАМИ МИТНОГО КОРДОНУ

Викладено результати дослідження порядку митного контролю за безмитним переміщенням особистих речей і товарів громадян під час перетину ними митного кордону та визначено шляхи адаптації основних положень митного законодавства України до вимог митного законодавства країн ЄС.

Ключові слова: митний контроль; двоканальна система митного контролю; переміщення товарів громадянами; безмитне переміщення товарів.

European integration is a complex and controversial socio-economic process of establishing close cooperation between European states. The article presents the results of the study of the customs control of the duty-free movement of personal belongings and goods of citizens at the time of crossing the customs border and the ways of adaptation of the basic provisions of the customs legislation of Ukraine to the requirements of the customs legislation of the EU countries.

© **Л. І. Кийда, 2017**

The purpose of the article is to summarize the legislative norms and practical experience of carrying out customs control over the movement of personal belongings, goods of citizens during the crossing of the customs border in Ukraine and in the EU countries and seeking ways to improve them.

It is determined that the current customs legislation of our country on the issue of duty-free movement of goods through the customs border through the customs border with quantitative restrictions and prohibitions in general complies with the norms of the customs legislation of the EU.

However, there are some differences in the taxation of goods that are imported beyond the established limits, and this, in general, depends on the customs policy of a country. Importantly, Ukraine is on the way to liberalizing rates of duty and VAT and approximating them to the rates in force in the EU.

The restrictions on the import of tobacco and vodka products into the country are rather uncomfortable for citizens and that which requires urgent revision in Ukraine is the age limit of citizens, if in the EU member states it is 17 years, then in Ukraine – 18. That is, if the Pole, or a German, or a Czech who turned 17 years old according to the laws of his country going to Ukraine will have cigarettes, then on our border, guided by the legislative Ukraine, they will be taken away. Therefore, having declared the course on European integration, Ukraine has to pay more attention to the adaptation of domestic customs legislation to the EU customs legislation in all areas of foreign economic activity and interstate relations.

Key words: customs legislation; two-channel system of customs control; movement of goods by citizens; duty-free movement of goods.

Постановка завдання. Становлення України як цивілізованої держави залежить від формування та реалізації митної політики Державної фіскальної служби України, орієнтації на дотримання міжнародних стандартів Всесвітньої митної організації та Європейського Союзу. Наша країна прийняла стратегічно важливе рішення про європейський вектор зовнішньоекономічної політики. Введення безвізового режиму перетину митного кордону з країнами ЄС призвело до збільшення кількості українців, які подорожують Європою. Тому дослідження процедури митного контролю переміщення особистих речей, товарів громадян під час перетину їх через митний кордон України та пошук шляхів удосконалення положень Митного кодексу України (далі – МКУ) відповідно до вимог митного законодавства ЄС дуже актуальні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичною основою дослідження стали праці науковців у галузі митної справи, які широко розглядаються в спеціальній фаховій літературі, зокрема в працях С. М. Бережного, І. Г. Бережнюка, Л. М. Івашової, А. В. Мазура, В. П. Науменка, Ю. П. Соловкова, П. В. Пашка, В. В. Ченцова та інших учених і практиків митної системи.

Мета статті – узагальнення законодавчих норм та практичного досвіду здійснення митного контролю за переміщенням особистих речей, товарів громадян під час перетину митного кордону в Україні та в країнах ЄС і пошук шляхів їх удосконалення.

Виклад основного матеріалу. Реалізація державної митної політики передбачає здійснення органами доходів і зборів низки функцій, серед яких чільне місце займає митний контроль. Згідно з визначенням МКУ, митний контроль – це сукупність заходів, що здійснюються з метою забезпечення додержання його норм, законів та інших нормативно-правових актів з питань державної митної справи, міжнародних договорів України, укладених у встановленому законом порядку [1].

Під час перетину митного кордону та входу до зони митного контролю всі особи підпадають під особливий правовий режим, який зобов'язує виконувати встановлені державою правила щодо порядку переміщення предметів через митний кордон України. Незастосування деяких або всіх форм митного контролю до предметів під час проходження громадянами через зону митного контролю не означає, що зазначені громадяни можуть не дотримуватись митних правил. Митний контроль проводиться посадовими особами органів

доходів і зборів у зонах митного контролю. Посадовим особам органів доходів і зборів надається право застосування тих форм митного контролю, що найбільш адекватно відповідають конкретним вимогам проведення контрольної дії.

МКУ визначає засади здійснення митної справи в Україні, регулює економічні, організаційні, правові, кадрові та соціальні аспекти діяльності Державної фіскальної служби України. МКУ спрямований на забезпечення захисту економічних інтересів України, створення сприятливих умов для розвитку її економіки, захисту прав та інтересів суб'єктів підприємницької діяльності та громадян, а також забезпечення додержання законодавства України з питань митної справи.

Чинний МКУ узагальнив положення, які раніше містилися в різних законах та підзаконних актах. Значні зміни торкнулися, зокрема, митного оформлення й оподаткування товарів, що ввозяться громадянами на митну територію України. Підвищено максимальну вартість товарів, яка не оподатковується, але знижено максимальну їх вагу. Також встановлено обмеження на перетин кордону України громадянином. Відтепер перетин митного кордону України громадянином частіше одного разу протягом однієї доби зобов'язує його здійснювати письмове декларування товарів. Це нововведення, на думку урядовців, сприятиме боротьбі з "човниковим" бізнесом. Водночас запроваджено окремі позитивні нововведення для громадян, які матимуть право ввозити на митну територію України товари без письмового декларування та оподаткування на загальну суму:

- до 150 євро, що переміщуються у несупроводжуваному багажі, у міжнародних поштових та експрес-відправленнях;
- до 1000 євро та вагою до 50 кг у ручній поклажі та супроводжуваному багажі та ввезення повітряним транспортом (*пори́г збільшено з 200 до 1000 євро*);
- до 500 євро та вагою до 50 кг у ручній поклажі та супроводжуваному багажі та ввезення іншим, ніж відкриті для повітряного сполучення, повітряним транспортом (*пори́г збільшено з 200 до 500 євро*).

Із 1 січня 2018 р. набули чинності внесені зміни до правил безмитного ввезення товарів на територію України громадянами у ручній поклажі та/або у супроводжуваному багажі. Зокрема, з 1 січня 2018 р. не є об'єктом оподаткування податком на додану вартість операції з увезення на митну територію України у ручній поклажі та/або у супроводжуваному багажі товарів (крім підакцизних товарів та особистих речей), сумарна фактурна вартість яких не перевищує еквівалент 500 євро та сумарна вага яких не перевищує 50 кг, через державний кордон України особою, яка була відсутня в Україні більше ніж 24 години та яка в'їжджає в Україну не частіше одного разу впродовж 72 годин. Також ввезення на митну територію України у ручній поклажі та/або у супроводжуваному багажі товарів (крім підакцизних товарів та особистих речей), сумарна фактурна вартість яких не перевищує еквівалент 50 євро та сумарна вага яких не перевищує 50 кг, через державний кордон України особою, яка була відсутня в Україні менше ніж 24 години або яка в'їжджає в Україну частіше одного разу впродовж 72 годин [2].

У разі ввезення товарів більшої ваги чи вартості базою оподаткування є частина сумарної фактурної вартості таких товарів, що перевищує еквівалент 50 євро, з урахуванням мита, що підлягає сплаті.

Товари, що ввозяться громадянами у ручній поклажі та/або у супроводжуваному багажі, у несупроводжуваному багажі, у міжнародних поштових та експрес-відправленнях, сумарна фактурна вартість та/або загальна вага яких від 1000 (500 та 150) євро до 10 тис. євро та вагою, що перевищує 50 кг (ст. 374 МКУ), відтепер ввозяться на митну територію України зі сплатою ввізного мита у розмірі 10 відсотків та ПДВ у розмірі 20 відсотків (*зменшена загальна ставка мита з 20 до 10 відсотків*).

Щодо товарів, сумарна фактурна вартість яких перевищує еквівалент 10 тис. євро, що пересилаються (переміщуються) на митну територію України в міжнародних поштових відправленнях, міжнародних експрес-відправленнях, у ручній поклажі, супроводжуваному та несупроводжуваному багажі, а також товари (крім підакцизних), незалежно від їх фактурної вартості, що переміщуються на митну територію України у вантажних відправленнях, підлягають декларуванню та митному оформленню з поданням митної декларації, передбаченої законодавством України для підприємств, а також дозволів (ліцензій), сертифікатів відповідності чи свідоцтв про визнання відповідності у випадках, установлених законодавством України для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, та оподатковуються ввізним митом за повними ставками Митного тарифу України і податком на додану вартість за ставкою, встановленою Податковим кодексом України (*поріг збільшено з 1000 до 10 тис. євро*) [2].

Під час порівняльного аналізу положень Закону України “Про порядок ввезення (пересилання) в Україну, митного оформлення й оподаткування особистих речей, товарів та транспортних засобів, що ввозяться (пересилаються) громадянами на митну територію України” від 15.11.2011 № 2681-III (далі – Закон 2681), який втратив чинність, і МКУ було виявлено як багато ускладнень, так і спрощень процедури контролю під час увезення в Україну громадянами особистих речей, товарів та транспортних засобів комерційного призначення. Зокрема, в ст. 370 МКУ [1, ст. 370] визначено уточнений перелік товарів, що зараховані до особистих речей громадян, водночас у ст. 8 Закону 2681 він був досить загальним [3, ст. 8].

Також у чинному митному законодавстві України остаточно визначено обмеження щодо ввезення громадянами товарів на митну територію України. Ці обмеження, згідно зі ст. 376 МКУ, не поширюються на громадян, які досягли 18-річного віку й можуть ввозити алкогольні напої та тютюнові вироби на митну територію України в ручній поклажі або супроводжуваному багажі без сплати митних платежів та без письмового декларування у таких кількостях із розрахунку на одну особу: 200 сигарет або 50 сигар чи 250 грамів тютюну, або ці вироби в наборі загальною вагою, що не перевищує 250 грамів; 5 літрів пива, 2 літри вина, 1 літр міцних (із вмістом спирту більше 22 %) алкогольних напоїв. Алкогольні напої та тютюнові вироби незалежно від їх кількості не звільняються від оподаткування митними платежами, якщо особа, яка ввозить їх на митну територію України, була відсутня в Україні менш ніж 24 години. Харчові продукти вагою до 10 кг в упаковці виробника, що надходять на адресу громадян у міжнародних поштових або експрес-відправленнях; харчові продукти для власного споживання на суму, яка не перевищує еквівалент 200 євро, ввозяться в порядку та обсягах, визначених Кабінетом Міністрів України. За вимогами ст. 378 МКУ не підлягають переміщенню на митну територію України в несупроводжуваному багажі продукти харчування без упаковки виробника.

Слід зазначити, що, незважаючи на велику кількість різноманітних додаткових умов і обмежень у нових чинних законодавчих документах, які регулюють митні правила ввезення товарів громадянином, вони у загальних рисах відповідають митному законодавству ЄС. Так, з 01.06.2016 р. набрав чинності новий Митний кодекс ЄС [4]. За інформацією, отриманою від митних органів Угорщини, Польщі, Румунії та Словацької Республіки, відповідно до вимог зазначеного нормативного документа всі країни Європейського Союзу були зобов'язані привести у відповідність до його вимог своє національне митне законодавство та підзаконні акти. Зокрема, встановлено ліміти (об'єм, кількість), обмеження та заборони під час увезення громадянами на територію ЄС товарів (табл. 1).

Зазначимо, що Митний кодекс ЄС забороняє ввезення на свою територію тютюнових виробів та алкогольних напоїв особами, які не досягли 17 років, водночас у вітчизняному законодавстві, як зазначалося вище, віковий ценз становить 18 років.

**Обмеження і заборони під час увезення товарів громадянами
третіх країн на територію ЄС**

Назва товару некомерційного характеру	Пункти пропуску (неавіаційні та морські)	Авіаційні та морські пункти пропуску
Сигарети	40 шт.	200 шт.
Сигарилли	20 шт.	100 шт.
Сигари	10 шт.	50 шт.
Тютюн для куріння	50 г	250 г
Тютюнові вироби	або комбінація цих товарів у межах допустимих норм	
Рідини з вмістом алкоголю понад 22 % або неденатурований алкоголь з вмістом 80 % або більше	1 л	1 л
Рідини з містом алкоголю до 22 %	2 л	2 л
Алкогольні вироби	або комбінація цих товарів у межах допустимих норм	
Тихе вино (нешипучі напої)	4 л	4 л
Пиво	16 л	16 л
Парфуми і туалетна вода	без обмежень щодо кількості, однак у межах норм щодо вартості дозволених до ввезення товарів	
Мінеральні оливи	заводська ємкість (каністра) + 10 л у переносній каністрі	–
Загальна вартість товару, дозволеного до ввезення, на особу	300 євро	430 євро
Кава	150 євро	150 євро

Джерело: [5].

Також у митному законодавстві країн ЄС, зокрема у Словацькій Республіці, зазначено, що для цілей застосування фінансових обмежень, які стосуються вартості окремих товарів, вартість одного неподільного товару не може бути розділена. Ще у Словаччині не беруть до уваги (за фінансовими обмеженнями) особистий багаж подорожуючого, який ввозиться тимчасово або вивозиться після його тимчасового вивезення, а також вартість лікарських засобів, необхідних для особистого користування пасажиром. Наприклад, сімейна пара, яка слідує з України у будь-яку з країн ЄС, не може імпортувати (ввезти) фотоапарат (як товар) вартістю 350 євро, щоб претендувати на звільнення від імпорتنих мит, хоча безмитне ввезення товару для однієї людини становить 300 євро [5].

Окрім того, у Митному кодексі ЄС визначено основи звільнення від оподаткування митом некомерційних товарів у подорожуючих, що імпортуються з третіх країн, де вони призначені для особистого споживання чи споживання у домашніх господарствах або призначені як подарунок, а також характер і кількість продуктів, які не викликають підозри, що вони ввезені для комерційних цілей, і їх ввезення здійснюється не на постійній основі (час від часу). Проте зазначено, що пасажир зобов'язаний такі товари заявити і пред'явити митному органу під час перетину кордону.

Якщо вартість некомерційних товарів більше встановлених норм, які дозволяють некомерційний імпорт без сплати платежів, то до таких товарів можна застосовувати одну ставку мита у розмірі 2,5 % від вартості товарів. Це стосується не тільки поштових відправлень, надісланих однією приватною особою іншій, але й вантажів, що перевозяться в особистому багажі та мають комерційний характер.

Звичайна ставка мита застосовується за умови, що внутрішня вартість товарів, які імпортуються, не перевищує 700 євро на партію товару або на одну особу. Ця єдина ставка мита не застосовується до товарів, включених у список товарів, що переміщуються без сплати мита в установлених межах, а також стосується тютюну і тютюнових виробів, які переміщуються поштовими відправленнями.

У разі якщо вартість некомерційних товарів перевищує 700 євро, використовуватиметься та сама процедура, що й у разі імпорту товарів комерційного значення. Це означає, що у таких випадках застосовується ставка мита, згідно з постановою Ради (ЄС) від 23.07.1987 р. № 2658/1987 про митні тарифи та статистичну номенклатуру, та Єдиний митний тариф із подальшими змінами і ПДВ, відповідно до Закону № 222/2004.

Також Митним кодексом ЄС визначено, що звільненню від сплати ПДВ, мита й акцизу під час імпорту некомерційних товарів, які переміщуються в особистому багажі до країн зони ЄС з території третіх країн, підлягають товари, якщо їх вартість не перевищує показники, що наведені в табл. 2.

Таблиця 2

Обмеження вартості товарів, які переміщуються в особистому багажі з території третіх країн до ЄС

300 євро	На людину (крім авіаційного транспорту)
430 євро	На людину (авіаційний транспорт)
150 євро	На людину віком до 15 років незалежно від виду транспортних засобів

Джерело: [5].

Звільняються від імпортних мит незначні (дрібні) партії товарів, які переміщуються з третіх країн, однак таке звільнення не поширюється на алкогольні напої, парфуми, туалетну воду, тютюн і тютюнові вироби. Ці поставки звільняються від мита, якщо вартість вантажу не перевищує 150 євро, а якщо вартість вантажу не перевищує 22 євро, також звільняються від ПДВ. Це означає, що, якщо загальна вартість поставки незначна (мізерна), тобто перевищує 22 євро, але не більше 150 євро, вантаж може бути звільнено від митних зборів, але це не звільняє від сплати ПДВ. Якщо загальна вартість партій незначна (мізерна) та не перевищує 22 євро, вона може бути звільнена від митних зборів, а також від сплати ПДВ.

Під час в'їзду на митну територію ЄС у разі ввезення (імпорту) товарів, які не звільняються від мита, ПДВ та акцизних товарів, подорожуючі зобов'язані заявити про це митному органу та подати митну декларацію.

Окрім того, відповідно до вимог Регламенту ЄС № 1889/2005, будь-які особи, які слідує на територію ЄС або покидають його межі та мають готівкові кошти у сумі 10 тис. євро чи більше або еквівалент цієї суми у будь-якій іншій валюті, або конвертовані цінні папери (облігації, акції, дорожні чеки), зобов'язані заповнити митну декларацію і подати її митному органу в пункті контролю під час перетину кордону ЄС. За невиконання або порушення цієї вимоги компетентним органом може бути накладено штраф, а готівкові кошти можуть бути затримані чи конфісковані.

До речі, митне законодавство ЄС з питань ввезення на митну територію співдружності товарів фізичними особами установлює окремі норми для громадян, що переміщуються між країнами – членами ЄС.

Так, оскільки Польща разом з іншими державами – членами Європейського Союзу утворює митний союз, це означає, що:

- мита на внутрішніх кордонах між державами – членами ЄС були скасовані;
- в усьому ЄС діють однакові митні ставки на товари, що ввозяться з-за меж ЄС;
- діють однакові правила походження щодо товарів, які ввозяться з-за меж ЄС;
- реалізується спільний підхід до визначення митної вартості.

Митні служби Польщі в Європейському Союзі проводять заходи на зовнішніх кордонах, особливо у сфері боротьби з контрабандою, перехоплення небезпечних або підроблених товарів, порятунку тварин, які перебувають під міжнародним захистом, ведуть боротьбу проти злочинних мереж, а митники стягують ввізні мита і податки.

Кількісні норми для тютюнових виробів і алкогольних напоїв, призначених для особистого користування (тобто не для комерційних цілей), які не потребують додаткових оплат:

- тютюнові вироби в кількості, що не перевищує:
- сигарети – 800 шт.;
- сигарилли (сигари масою не більше 3 г/шт.) – 400 шт.;
- сигари – 200 шт.;
- курильний тютюн – 1 кг;
- алкогольні напої в кількості, що не перевищує:
- етиловий спирт – 10 л;
- вино і ферментовані напої – 90 л, у тому числі максимум 60 л ігристого вина;
- пиво – 110 л;
- проміжні продукти – 20 л.

Якщо громадянин провозить більшу кількість, йому може бути запропоновано довести, що ці продукти призначені для особистого використання і/або надати докази купівлі (чек або рахунок-фактуру).

Зауважимо, що наведені вище ліміти діють для громадян старших від 17 років. Особи, молодші зазначеного віку, не можуть мати і перевозити алкоголь і тютюн.

Щодо перевезення грошових коштів громадянами між країнами ЄС, то, як і для третіх країн, не потрібне декларування, якщо сума перебуває в межах не більше 10 тис. євро або еквівалентна цій сумі в іншій валюті. При цьому в польському законодавстві визначено, що грошові кошти – це:

- польська валюта;
- іноземна валюта;
- банкноти і монети, виведені з обігу, але що підлягають обміну;
- цінні папери, що служать платіжним засобом, наприклад, чеки, дорожні чеки;
- векселі;
- золото і платина в зливках.

При цьому слід зазначити, що платіжними засобами в розумінні валютного права не є платіжні та кредитні картки і кошти, наявні на них [5].

На грошові кошти у розмірі 10 тис. євро і вище може бути накладено мито. В'їзд і виїзд з ЄС із сумою 10 тис. євро або більше чи еквівалентом цієї суми в іншій валюті має бути задекларований у митному органі. У Польщі, як і в інших країнах, недотримання

обов'язку декларування платіжних засобів або подання в декларації неправдивих даних тягне штрафні санкції за здійснення податкового правопорушення.

Також новацією МКУ є формування двоканальної системи митного контролю товарів, транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України громадянами. Так, відповідно до п. 1. ст. 366, “двоканальна система” – це спрощена система митного контролю, яка дає громадянам змогу здійснювати декларування, обираючи один з двох каналів проходу (проїзду транспортними засобами особистого користування) через митний кордон України [1].

Насамперед визначимося з поняттям “зелений” та “червоний коридор”. Зона спрощеного митного контролю (“зелений коридор”) є частиною зони митного контролю на території митниці. Ця зона призначена для спрощеного митного контролю товарів, які не підлягають обов'язковому письмовому декларуванню та оподаткуванню і на переміщення яких через митний кордон України не встановлено заборон або обмежень. Такою зоною можуть скористатись громадяни України й іноземці. “Червоний коридор” також є частиною зони митного контролю на території або у приміщенні митниці. Вона призначена для проведення митних процедур товарів, які підлягають обов'язковому письмовому декларуванню та оподаткуванню чи на переміщення яких через митний кордон України встановлено заборони або обмеження. Проходженням через зону “червоного коридору” можуть скористатись громадяни України та іноземці лише після заповнення митної декларації.

Загалом на митниці розміщена інформація про митні правила та можливості проходження митного контролю “зеленим коридором”, але, як правило, громадяни України не звертають жодної уваги на ці правила, а іноземці зазвичай не володіють мовою, через що не можуть ознайомитися з митними правилами.

При цьому зазначено, що громадянин самостійно обирає відповідний канал (“зелений коридор” або “червоний коридор”) для проходження митного контролю за двоканальною системою. Обрання “зеленого коридору” вважається заявою громадянина про те, що переміщені ним через митний кордон України товари не підлягають письмовому декларуванню, оподаткуванню митними платежами, не підпадають під установлені законодавством заборони та/або обмеження щодо ввезення на митну територію України або вивезення за межі цієї території, та свідчить про факти, що мають юридичне значення. Громадяни, які проходять (проїжджають) через “зелений коридор”, звільняються від подання письмової митної декларації. Звільнення від подання письмової митної декларації не означає звільнення від обов'язкового дотримання порядку переміщення товарів через митний кордон України.

Однак у випадку переміщення повітряним транспортом слід урахувувати, що ст. 196 МКУ містить заборону переміщення на борту повітряного судна пасажиром у зареєстрованому багажі та в речах, які перебувають у пасажирів, через митний кордон України таких товарів:

- вибухові речовини;
- засоби підривання і предмети, ними начинені;
- стислі та зріджені гази;
- легкозаймисті рідини;
- легкозаймисті тверді речовини;
- окислюючі речовини та органічний перекис;
- токсичні речовини;
- радіоактивні матеріали;
- їдкі та корозійні речовини;
- отруйні й отруйні речовини.

У разі виявлення у громадянина речей, грошей або предметів, які заборонено/обмежено ввозити на територію України, такі речі або предмети вилучаються працівником митної служби з обов'язковим складанням протоколу про порушення митних правил. Громадянин в обов'язковому порядку має бути ознайомлений з таким протоколом, якщо особа не володіє

українською мовою, працівники митних органів зобов'язані залучити для складання протоколу перекладача. Копія протоколу надається громадянину. Всі предмети та речі, які вилучаються, перебувають у митному органі до вирішення справи судом.

У розгляді справи суд, керуючись ст. 471 МКУ [1], за порушення встановленого цим Кодексом порядку проходження митного контролю в зонах (коридорах) спрощеного митного контролю, тобто переміщення через митний кордон України особою, яка формою проходження митного контролю обрала проходження (проїзд) через “зелений коридор”, товарів, переміщення яких через митний кордон України заборонено чи обмежено законодавством України, або товарів в обсягах, що перевищують неоподатковувану норму переміщення через митний кордон України, має право прийняти рішення про накладення штрафу в розмірі ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (1700 грн). А у випадку, якщо безпосередніми предметами правопорушення є товари, переміщення яких через митний кордон України заборонено або обмежено законодавством України, також конфіскувати ці товари.

До речі, у країнах ЄС відповідальність за порушення митних правил досить суворя. Так, наприклад, в Угорщині за неправомірне використання режиму “...безмитності при наданні неправдивих даних чи неправдивої заяви, або за умови продажу товарів, звільнених від мита, то Управління митної і фінансової охорони разом з Управлінням податкового і фінансового контролю митного відомства можуть відкрити справу про правопорушення, якщо правопорушення скоєне в обсягах до 50.000 форинтів (близько 500 тис. грн, або 15,5 тис. євро), а якщо правопорушення здійснено понад суму в 50.000 форинтів – кримінальну справу” [6].

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Отже, під час перетину митного кордону та входу до зони митного контролю всі фізичні особи підпадають під особливий правовий режим, який зобов'язує виконувати встановлені митним законодавством правила, що регламентують порядок переміщення предметів через митний кордон України та суміжних держав. При цьому слід констатувати, що чинне митне законодавство нашої країни з питань безмитного переміщення громадянами товарів через митний кордон за кількісними обмеженнями й заборонами в цілому відповідає нормам митного законодавства ЄС.

Однак є певні відмінності в оподаткуванні товарів, що ввозяться понад установлені обмеження, й це загалом залежить від митної політики тієї чи іншої країни. Важливо те, що Україна перебуває на шляху лібералізації ставок мита й ПДВ і наближенні їх до ставок, що діють в ЄС.

Досить незручним для громадян і таким, що потребує нагального перегляду в Україні, є обмеження на ввезення в країну тютюнових та горілчанних виробів щодо вікового цензу громадян, якщо в країнах – членах ЄС – 17 років, то в Україні – 18. Тобто якщо поляк, німець або чех, яким виповнилося 17 років, за законами своєї країни, їдучи в Україну, матимуть цигарки, то на нашому кордоні їх відберуть, керуючись законодавством України. Тому, заявивши курс на євроінтеграцію, Україна має більше уваги звернути на адаптацію вітчизняного митного законодавства до митного законодавства ЄС за всіма напрямками ЗЕД і міждержавних відносин.

Список використаних джерел:

1. Митний кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України від 13.03.2012 № 4495, станом на 01.01.2017 р. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-IU
2. Змінили правила ввезення багажу через кордон України: прес-служба ГУ ДФС у Волинській області [Електронний ресурс] // Конкурент. – Режим доступу : <https://konkurent.in.ua/news/ukrayina/22062/zminili-pravila-vvezennya-bagazhu-cherez-kordon-ukrayini-.html>
3. Про порядок ввезення (пересилання) в Україну, митного оформлення й оподаткування особистих речей, товарів та транспортних засобів, що ввозяться (пересилаються)

громадянами на митну територію України [Електронний ресурс] : Закон України від 13 вересня 2001 р. № 2681-III. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/laws/show/2681-14

4. Таможенный Кодекс Европейского Сообщества (Регламент (ЕС) № 450/2008 от 23.04.2008) [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://girinazw9.files.wordpress.com/2010/09/zkeu-russ1.doc>.

5. Переміщення товарів громадянами до Словацької республіки [Електронний ресурс] // Вісник: офіційно про податки (Митна справа). – 2016. – № 33 (890). – Режим доступу : <http://www.visnuk.com.ua/ua/news/id/3030?issue=288>

6. Щодо правил ввезення товарів та транспортних засобів на митну територію Угорщини громадянами із країн – не членів Європейського Союзу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uazakon.com/document/fpart16/idx16747.htm>

УДК 351.81

В. Г. Ковальов, кандидат наук з державного управління, доцент кафедри публічного управління та митного адміністрування Університету митної справи та фінансів

СИСТЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТРАНСПОРТНОЇ БЕЗПЕКИ: ТЕОРЕТИЧНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ

Проаналізовано систему забезпечення транспортної безпеки держави як складової частини системи забезпечення національної безпеки. Визначено зовнішню мету діяльності системи забезпечення транспортної безпеки держави. Охарактеризовано рівні системи, квалітет їх відповідальності та компетенції в загальній системі. Розподілено сфери відповідальності та взаємодії елементів системи.

Ключові слова: система забезпечення транспортної безпеки; механізми державного управління; функції органів публічного управління; транспортна безпека.

The system of ensuring transport security of the state as an integral part of the system of ensuring national security is analysed in the work. The external goal of the system of transport security of the state is determined. The system of ensuring transport security of the state is considered as a single national system consisting of a body of state authorities that regulate and control issues of transport security, public associations, which, on the one hand, are customers and consumers of transport security and, on the other hand, they are active transport safety objects for which clear and transparent rules of the game need to be established. One more component of the system is a set of regulatory and legal standards that ensure the implementation of regulatory mechanisms and the reproduction of transport security. The levels of the system, qualification of their responsibility and competencies in the general system are determined. A distinction between the areas of responsibility and the interaction of system elements is made. The directions of further research are outlined while distinguishing the system of transport security of the state. It is determined that characterizing the internal state of transport security, it is necessary to add threats of sociogenic character (acts of terrorism), to threats of technogenic and natural character, and increase of level of transport safety has political, economic and social character.

Key words: transport security system; mechanisms of public administration; functions of bodies of public administration; transport security.

© В. Г. Ковальов, 2017